

Nr 41.

Ankom till Riksdagens kansli den 22 april 1912 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 9, 24 och 38 §§ rättegångsbalken.

Närvarande vid ärendets slutliga behandling: herrar Widén, Lindhagen, Håkanson, Söderbergh, Gustaf Andersson*), Stärner, af Ekenstam, Bergendahl, Alexanderson, Trana, Petersson i Lidingö villastad, Pettersson i Södertälje, Jansson i Edsbäcken, Olsson i See, Persson i Norrköping och Svensson i Saläng*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 26 januari 1912 dagtecknad proposition nr 25 har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 9, 24 och 38 §§ rättegångsbalken.

I fråga om delgifning af stämning, då den, som skall stämmas, vistas utom riket, känner vår lag inga andra särskilda bestämmelser än de, som återfinnas i 11 kap. 9 § rättegångsbalken. För tillämplighet af dessa bestämmelser erfordras emellertid, bland annat, dels att upplysning ej kunnat vinnas, hvar svaranden utom riket uppehåller sig, och dels att omständigheter förekomma, som gifva anledning antaga, att svaranden håller sig undan eller att han har för afsikt att för framtiden bosätta sig i främmande land. Saknas någon af dessa förutsättningar, måste stämningen, på sätt i 7 § af samma kapitel stadgas

*Utskottets
yttrande.*

delgifvas svaranden medelst handlingens öfverlämnande i hufvudskrift eller besannad afskrift. Oaktadt stadganden meddelats dels i 20 § 11 kap. rättegångsbalken, att käranden äger i utrikesdepartementet påkalla biträde med stämningens delgifning, och dels i 38 § samma kapitel, att intyg om stämningens delgifning, meddeladt af svensk konsul eller af tjänsteman, anställd vid svenskt konsulat, skall gälla såsom fullt bevis, att delgifning blifvit så verkställd, som intyget innehåller, hafva åtskilliga så godt som öfverstigliga svårigheter mött mot tillämpligheten utomlands af föreskriften i 11 kap. 7 § rättegångsbalken i det bland annat några stater bestämdt vägrat tillåta svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman att delgifva stämning inom dess område utom för det fall, att fråga är om delgifning, utan användande af tvångsmedel, med svensk undersåte.

Dessa svårigheter skulle kunna undanröjas därigenom, att man här i landet godkände delgifning af stämning, som skett i enlighet med reglerna i det land, där delgifningen ägt rum. Ett genomförande af denna princip har möjliggjorts genom den i Haag den 17 juli 1905 afslutade och den 21 april 1909 för Sveriges del ratificerade konventionen angående vissa till civilprocessen hörande ämnen af internationell natur, hvarigenom de flesta europeiska stater förbundit sig att, då framställning om delgifning göres af konsul för den stat, å hvars sida delgifningen önskas, hos myndighet, som angifves af den stat, där begäran framställes, låta efterkomma denna begäran samt träffat öfverenskommelse rörande formen för delgifningen och bevisningen rörande densamma.

Med anledning häraf utarbetades inom justitiedepartementet ett förslag till bestämmelser i ämnet. Enligt detta förslag skulle i 11 kap. 20 § rättegångsbalken intagas stadgande därom att, om den som skulle stämmas vistades å ort utom riket och ej, därest han ägde hemvist här i riket, hos rätten eller häradshöfdingen i den ort, å hvilken han senast varit boende, anmält viss person, som ägde att för honom stämning mottaga, eller anvisning å sådant ombud eljest kunnat erhållas, delgifning må ske i enlighet med lagen å den utrikes orten, samt i 38 § i samma kapitel, att intyg därom, att delgifning å utrikes ort skett, skall, där intygsgifvarens behörighet styrkes af svensk eller här i riket anställd diplomatisk eller konsular tjänsteman, gälla såsom fullt bevis att delgifning verkstälts så, som intyget innehåller.

Därjämte föreslogos vissa af förslaget i öfrigt föranledda redaktionella ändringar i 32 och 34 §§ i nämnda kapitel.

Sedan detta förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 20, 32, 34 och 38 §§ rättegångsbalken underkastats lagrådets granskning, har

med anledning af i lagrådet framställda anmärkningar, de i 20 § föreslagna bestämmelserna rörande sättet för delgifning af stämning utom riket, med vissa af nämnda anmärkningar föranledda jämkningar och tillägg, intagits i 9 § af nämnda kapitel, hvarigenom de föreslagna ändringarna i 32 och 34 §§ blifvit obehöfliga, men en redaktionsändring i stället betingats i 24 § af 11 kap. rättegångsbalken.

De ifrågasatta lagändringarna, innefattande förslag om ändrad lydelse af 11 kap. 9, 24 och 38 §§ rättegångsbalken, hafva därefter genom förevarande proposition förelagts Riksdagen till antagande.

Beträffande det närmare innehållet i öfrigt af ifrågavarande lagförslag får utskottet hänvisa till den kungl. propositionen och de därvid fogade i statsrådet och lagrådet förda protokoll.

Vid granskning af lagförslaget, som utskottet funnit ägnadt att läggas till grund för lagstiftning i ämnet, har utskottet funnit anledning att framställa följande anmärkningar.

Enligt det till införande i 11 kap. 9 § rättegångsbalken föreslagna stadgandet skall i fråga om delgifning af stämning med den, som vistas å ort utom riket, gälla såsom regel, att delgifningen får ske i enlighet med lagen å den utrikes orten. Hvad sålunda stadgas skall dock icke äga tillämpning för det fall, att svaranden hos rätten eller häradshöfdingen i den ort, där han är eller senast var i riket boende, anmält viss person, som äger att för honom mottaga stämning, eller anvisning å sådant ombud eljest kunnat erhållas. Anmälan af dylikt ombud får emellertid endast göras för viss tid ej öfverstigande tre år.

Då, på sätt en ledamot af lagrådet anmärkt, med uttrycket: eller anvisning å sådant ombud eljest kunnat erhållas, »icke gärna kan afses annat eller mera än att käranden erhållit kännedom om ombudsmannskapet under sådana förhållanden, att han icke rimligen får lämna det samma obeaktadt», har utskottet ansett denna stadgandets innebörd böra vinna klarare uttryck i lagtexten, hvilket utskottet funnit lämpligast kunna ernås genom att i förevarande § orden »kunnat erhållas» utbytas mot »erhållits».

Beträffande vidare den i förslaget stadgade begränsningen i rätten att göra anmälan om ombud med befogenhet att med laga verkan mottaga stämning, är föreskriften därom föranledd af en inom lagrådet framställd anmärkning. Vid anmälan i statsrådet af lagrådets utlåtande öfver förslaget anförde föredragande departementschefen beträffande ifrågavarande stadgande:

»Enligt det remitterade förslaget skulle endast den, som har hemvist här i riket, äga att genom anmälan af ombud hos rätten eller domaren hindra tillämpligheten af regeln om det utländska stämningssättets begagnande. Lagrådets flesta ledamöter hafva däremot ansett sådan förmån böra tilläggas äfven den, som en gång haft hemvist i Sverige men sedermera bosatt sig utrikes. Hvilken ståndpunkt man än väljer, kunna betänkligheter däremot göras gällande. Å ena sidan är otvifvelaktigt, att man med förslagets ståndpunkt onödigt mycket inskränker kretsen af de personer, som med fog böra kunna påfordra att blifva stämnda genom af dem hos rätten eller domaren ställda ombud, men å andra sidan måste det, såsom af den skiljaktige ledamoten i lagrådet framhålles, anses föga tillfredsställande att den, som åratal efter utflyttningen har att stämma den utflyttade till svensk domstol, skall, vid äfventyr af rättsförlust, vara tvungen att efterforska, huruvida en ännu gällande anmälan af ifrågavarande beskaffenhet möjligen blifvit gjord.

Senast anförda betänklighet torde emellertid i väsentlig mån kunna minskas genom tilläggande af en bestämmelse därom att anmälan, hvarom nu är fråga, endast må göras för viss tid, som ej må öfverstiga exempelvis tre år. Då dessutom den af lagrådets pluralitet omfattade mening innebär, att regeln i förevarande hänseende skulle komma i öfverensstämmelse med motsvarande regel i 9 § af 11 kap. rättegångsbalken, har jag ansett pluralitetens mening böra följas, dock med det tillägg till stadgandet, att anmälan endast må göras för viss tid, icke öfverstigande tre år. Genom bestämmelsen att anmälan skall afse viss tid torde vara uttryckt, att ombuds behörighet icke får göras beroende exempelvis däraf att hufvudmannen vid tiden för delgifningen befinner sig utrikes. Att återkallelse af anmälan kan ske när som helst, är uppenbart.»

Enligt utskottets uppfattning torde emellertid den formulering, som i denna del gifvits åt förevarande lagrum, icke utesluta den tolkning af stadgandet, att anmälan hvarom här är fråga skulle kunna göras med laga verkan, äfven sedan ett flertal år förflutit efter det vederbörande flyttat ut ur riket, och jämväl kunna, sedan den stadgade tiden af tre år förflutit, genast eller efter någon tid förnyas.

Då vid sådant förhållande det ändamål, som enligt hvad departementschefens ofvanintagna yttrande gifver vid handen afsetts med förevarande bestämmelse, icke torde kunna vinnas, har utskottet ansett nämnda stadgande lämpligen böra ur förslaget utgå, helst det icke torde behöfva befaras, att de förteckningar, som skola föras öfver ifrågavarande an-

mälningar, skola blifva af den vidlyftighet, att ett eftersökande i desamma af sådan anmälan bör kunna föranleda större svårighet.

Beträffande förslaget i öfrigt har utskottet icke funnit anledning till anmärkning.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med tillkännagifvande att det genom förevarande proposition framlagda lagförslag icke kunnat oförändradt af Riksdagen godkännas, ville i anledning af samma proposition för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Lag

om ändrad lydelse af 11 kap. 9, 24 och 38 §§ rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 9, 24 och 38 §§ rättegångsbalken skola erhålla följande ändrade lydelse:

9 §.

Vistas svaranden å ort utom riket, må delgifningen ske i enlighet med lagen å den utrikes orten.

Är svaranden veterligen ur riket faren utan att upplysning kunnat vinnas, hvar han sig uppehåller, och förekomma därjämte omständigheter, som gifva anledning antaga, att han håller sig undan eller att han har för afsikt att för framtiden bosätta sig i främmande land, varde stämningen införd i allmänna tidningarna tre gånger, minst fjorton dagar mellan hvarje gång. Därjämte skall, där svaranden inom riket har känt hemvist, stämningen i hufvudskrift eller besannad afskrift

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

fästas å hans husdörr och uppläsas för hans husfolk, om sådant finnes, samt, där han ej har sådant hemvist men äger fastighet inom riket, öfverlämnas till den, som förvaltar fastigheten.

Hvad ofvan i denna § stadgas skall icke äga tillämpning för det fall att svaranden hos rätten eller häradshöfdingen i den ort, där han är eller senast var i riket boende, anmält viss person, som äger att för honom stämning mottaga, eller anvisning å sådant ombud eljest *kunnat erhållas*.

Anmälan, hvarom nu sagts, *må endast göras för viss tid, ej öfverstigande tre år; och skall anmälan, som sålunda sker, upptagas i förteckning, som å landet föres af häradshöfdingen och i stad af rätten.*

Hvad ofvan i denna § stadgas skall icke äga tillämpning för det fall att svaranden hos rätten eller häradshöfdingen i den ort, där han är eller senast var i riket boende, anmält viss person, som äger att för honom stämning mottaga, eller anvisning å sådant ombud eljest *erhållits*.

Anmälan hvarom nu sagts, skall upptagas i förteckning, som å landet föres af häradshöfdingen och i stad af rätten.

24 §.

Delgifves stämning enligt stadgandet i 9 § andra stycket, skall hvad där om delgifningen är föreskrifvet vara till fullo verkställdt sist å ethundratjugonde dagen före inställeldagen.

38 §.

Intyg af två stämmingsmän, emot hvilka ej förekommer jäf, som om vittnen är stadgadt, gälle såsom fullt bevis att delgifning blifvit så verkställd, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats af kronofogde, stadsfogde, länsman eller notarius publicus eller af svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, så ock intyg af fjärdingsman, då han verkställt delgifningen efter förmans uppdrag. Skriftligt erkännande om delgifning vare ock, där det är genom intyg af en ojäfvig stämmingsman bestyrkt, ansedt såsom fullt bevis om delgifningen.

Intyg, att delgifning å utrikes ort skett, skall ock, där intygs-

gifvarens behörighet styrkes af svensk eller här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman, gälla såsom fullt bevis att delgifning verkstälts så, som intyget innehåller.

Stockholm den 22 april 1912.

På lagutskottets vägnar:

JOHAN WIDÉN.

Reservation.

Herr *Alexanderson*, med hvilken herrar *Håkanson* och *Petersson* i *Lidingö villastad* instämt, har anfört:

»Af föredragande departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet i anledning af lagrådets anmärkningar föranledes jag antaga, att den åsyftade innebörden af stadgandena i tredje och fjärde styckena af den föreslagna 9 § i 11 kap. rättegångsbalken är den, att anmälan hos rätten eller häradshöfdingen om ombud må ske endast före utflyttningen och således ej heller efter utflyttningen kunna förnyas. En dylik lösning synes mig i allt fall innebära en medelväg, som väl förtjänar att tagas i öfvervägande. Såsom utskottet framhållit, medgifver emellertid den i förslaget gifna formuleringen en tolkning, som medför, att begränsningen till viss tid af anmälan giltighet skulle i det närmaste förfela sitt syfte. För att skapa klarhet har utskottet utmönstrat all tidsbegränsning; men därmed har utskottet ock helt lämnat obeaktade de enligt min mening välgrundade betänkligheter, som af en ledamot i lagrådet framställts emot anmälningsrätt oberoende af hemvist och med till tiden obegränsad giltighet.

Då jag hvarken kan tillstyrka den kungl. propositionen oförändrad, än mindre biträda utskottets ändringsförslag, och icke ser mig i tillfälle att framlägga ett formuleradt ändringsförslag i den riktning, som synes mig önskvärd, återstår mig ej annat än att hemställa om afslag å den kungl. propositionen i dess helhet.»
